

Remissvar över förslaget till handlingsprogram för PRO

Distriktsstyrelsen har vid sitt möte den 28 augusti 2025 behandlat remissvaret över förslaget till handlingsprogram.

Allmänna synpunkter - syftet med handlingsprogrammet?

Syftet med ett handlingsprogram ska vara att konkretisera organisationens mål och visioner genom att peka på åtgärder som förverkligar dem.

Programmet bör fungera som en vägledning för verksamheten och en hjälp till att prioritera insatser och resurser. Därför behöver det framtagna dokumentet bearbetas och omstruktureras.

Handlingsprogrammet kan bli mer koncentrerat och distinkt. Viktiga principfrågor förekommer parallellt med synpunkter i enskilda frågor. Programmet rymmer upprepningar som varierar under olika rubriker. Programmet behöver omarbetas och bli mer enhetligt i form och språk. Språket bör vara tydligt, begripligt och inkluderande samt om möjligt använda ett personligt tilltal.

Det saknas en tydlig prioritering – alla frågor listas mer eller mindre detaljerat utan prioritering eller utan urskiljning mellan lång och kort sikt. Ett tydligt *Detta vill PRO* med ett rimligt antal prioriterade områden behöver identifieras. Vi föreslår senare i denna text fem prioriterade områden.

Programmet måste visa en tilltro till att medlemmarna och PRO:s olika organisationsled har kompetens och förmåga att driva frågor och verksamhet som tar hänsyn till lokala förutsättningar. Handlingsprogrammet ska stimulera till reflektion och eftertanke, ytterst bygger det på pensionärernas behov och önskemål, delaktighet och inflytande.

Kopplingen till tidens stora frågor – klimathotet, digitaliseringen, AI och oron för konflikter i världen behöver också återspeglas i programmet. För att undvika spretighet är det viktigt att PRO tar tydlig ställning i stort, som kan ge vägledning när vi avkrävs besked i smått. Detta är särskilt viktigt när kriser uppkommer och oförutsedda händelser inträffar.

Vi behöver öka vår medvetenhet om att PRO även ska vara en organisation för kommande pensionärgenerationer. Även om frågor som rör äldre pensionärer är fundamentala i PRO så behöver möjligheter att medverka/påverka, liksom angelägna intresseområden för nyblivna pensionärer lyftas tydligare. En betydande andel av Sveriges befolkning har utländsk bakgrund. I förslaget saknas resonemang om hur PRO kan bli en organisation för alla äldre, oavsett bakgrund. Vi behöver också granska om vi saknar analys och förslag på områden som är viktiga för personer med utländsk bakgrund.

Handlingsprogrammet är förvisso ett politiskt dokument, men det bör tydligt framgå att PRO har integritet, är partipolitiskt oberoende och ytterst prioriterar sina medlemmars intressen.

Det bör i handlingsprogrammets inledning finnas en tydlig koppling till stadgarnas ändamålsparagraf.

En mer överskådlig struktur

- Vår vision och värdegrund (stadgarna)
- Detta är PRO
- PROs värdegrund
- PRO:s uppgifter (utdrag ur stadgarna)
- Våra fem prioriterade intressepolitiska frågor
  1. Ekonomin och pensionen
  2. Tillgängligt boende
  3. Hälsa, vård och omsorg
  4. Likvärdiga rättigheter, delaktighet och inkludering (inkl äldrekonventionen och digital delaktighet)
  5. Klimathot och hållbarhet

När handlingsprogrammet ska användas för att kommunicera PRO:s krav är det uppenbart att vi behöver välja ut de fem viktigaste områdena och spetsa till formuleringarna i sammanfattningen.

Programmet bör utöver de fem prioriterade områdena struktureras enligt följande rubriker

- Så påverkar vi - vi bedriver opinion och påverkar politiker och beslutsfattare
- Ett PRO för alla pensionärer – vi fångar upp nyblivna pensionärer och jobbonärer
- PRO som folkrörelse – föreningslivet, samverkan, mötesplats och folkbildning
- Internationellt engagemang – vi tänker globalt
- Trygghet och säkerhet – vi förbereder oss för att klara kriser och oförutsedda händelser

En målsättning och kort beskrivning av de prioriterade områdena bör således ingå i programmets inledning. Varje delområde ges senare en fördjupning i programmet och bör även kunna hänvisa till ämnesspecifika handlingsprogram eller diskussionsmaterial.

Ämnesprogram finns på flera områden, de behöver hållas aktuella, men framför allt behöver det finnas en tydlig koppling till handlingsprogrammet. Det finns länkar till flera underlagsmaterial på hemsidan, men statusen för dessa material borde bli tydligare. Man bör tydligt skilja på diskussionsmaterial, där olika frågor väcks och material där man drar slutsatser och tar ställning.

Vi behöver genomgående vara tydligare i hur vi presenterar våra krav, så att sammanblandning av vad vi kräver på kort sikt och lång sikt inte sker.

Efter att här inledningsvis ha påpekat behovet av en ny och tydligare struktur, känner vi oss ändå tvungna att ge synpunkter på texten som den ser ut.

Förslaget till handlingsprogram	Förslag till text i remissvar
<p>PRO ska erbjuda gemenskap och meningsfulla aktiviteter för landets pensionärer och förbättra livet för äldre genom att arbeta för samhällsförändringar och bättre levnadsvillkor. Vi ska folkbilda utifrån organisationens värdegrund samt värva medlemmar och vara en så attraktiv organisation att medlemmarna känner ett stort värde i sitt medlemskap. PRO samverkar gärna med akademien för att bidra och för att sprida ny kunskap bland våra medlemmar; vi vill se en samhällsutveckling där nya forskningsrön tas till vara på alla områden och kommer pensionärer till del. PRO är en välkomnande, öppen och stark organisation!</p> <p>Vi lever i en snabbt föränderlig värld. PRO följer samhällsutvecklingen och är alltid redo att ta ställning för pensionärernas intressen.</p>	
<p>PRO:s tio viktigaste intressepolitiska frågor</p>	<p>PRO:s fem viktigaste intressepolitiska frågor</p>
<p>1. Pensionärsrörelsens organisationer är en viktig del av det civilsamhälle som bär upp och förverkligar demokratin. Tillgång till förenings- och verksamhetslokaler, goda villkor för folkbildningen och en lagstadgad skyldighet för kommuner och regioner att organisera pensionärsråd stärker pensionärernas demokratiska röst.</p>	<p>Ej prio i inledande sammanfattning</p>
<p>2. Ålderism är ett allvarligt samhällsproblem som står i vägen för att både samhället och enskilda</p>	<p>Prio 4, men kopplat till Likvärdiga rättigheter, delaktighet och inkludering</p>

<p>pensionärer ska kunna nå sin fulla potential. Både lagar och attityder måste förändras för att motverka ålderism på arbetsmarknaden, i hälso- och sjukvården, i det politiska livet och på alla andra samhällsområden.</p>	<p>(inkl äldrekonventionen och digital delaktighet)</p>
<p>3. Den allmänna pensionen i Sverige måste höjas. Pensionssystemet ska både säkerställa att alla pensionärer får en materiellt dräglig tillvaro och att det lönar sig att ha arbetat. Pension är uppskjuten lön och ska beskattas som lön.</p>	<p><i>Prio 1</i></p>
<p>4. De statliga AP-fonderna förvaltar buffertkapitalet i pensionssystemet och bör bidra till samhällsutvecklingen i sin förvaltning, till exempel avseende klimatomställningen.</p>	<p>Klimatet är prio 5</p>
<p>5. Pensionärer riskerar att fara illa på en marknad där kriminella och oseriösa aktörer verkar. Det krävs skärpt lagstiftning och offensiva myndigheter för att skydda konsumenternas intressen. Alla aktörer behöver hjälpas åt för att hålla nere kraftiga prisökningar.</p>	<p>Ej prio</p>
<p>6. Svensk sjukvård ska bli världsledande och en God och nära vård ska förverkligas. De olika beloppsgränserna i högkostnadsskyddet för läkemedel måste sänkas och samordnas med högkostnadsskydd för sjukvård och tandvård.</p>	<p>Prio 3 tillsammans med äldreomsorg</p>
<p>7. I en osäker tid behöver pensionärens trygghet säkras. Äldres intressen ska tillvaratas när samhällets förmåga att hantera fredstida kriser och krig</p>	

<p>byggs upp. Polisen måste prioritera bedrägerier och andra brott mot äldre. Bankerna ska bli skyldiga att ersätta offer för bankbedrägerier</p>	
<p>8. Det allmänna har ansvar för att säkerställa finansieringen för en äldreomsorg av hög kvalitet i hela landet. En särskild äldreomsorgslag som ger äldre rätt till goda levnadsvillkor bör stiftas.</p>	<p>Prio 3 tillsammanas med sjukvård</p>
<p>9. Det behövs statligt stöd för byggandet av särskilda boenden och hyreslägenheter med rimlig hyra där pensionärer har råd att bo.</p>	<p>Prio 2</p>
<p>10. Digitaliseringen måste vara rättvis och jämlik. Pensionärer ska vara med och forma den digitala framtiden.</p>	
<p>Leva livet hela livet</p>	
<p>Pensionärer blir allt friskare, bättre utbildade och lever längre. Många äldre har i dag ett aktivt och utvecklande liv efter pensionen och en del fortsätter att jobba många år som så kallade jobbonärer.</p> <p>Pensionärer är ingen homogen grupp och PRO strävar efter goda levnadsvillkor och bästa möjliga hälsa, vård och omsorg för alla pensionärer. Alla ska kunna leva livet hela livet.</p> <p>PRO vill lyfta fram de positiva sidorna av pensionärlivet. Vi vill att äldre ska kunna vara trygga, friska och uppleva tillvaron som meningsfull. Vi vill också samverka över generationsgränserna. För PRO är klimat- och miljöarbetet centralt, inte minst av omtanke om kommande generationer.</p>	<p><i>I detta avsnitt bör man samla alla "friskfaktorer"</i></p>

<p>Det ska alltid vara möjligt att lära nytt. Särskilt viktigt för PRO är att med studier möta den snabba digitaliseringen som riskerar att leda till utanförskap hos äldre. Betydelsefulla aktörer i det livslånga lärandet är PRO Folkhögskola och ABF. PRO är också en intressepolitisk organisation som påverkar samhällsutvecklingen för att förbättra pensionärers levnadsvillkor. Vi är en självständig, partipolitiskt och religiöst obunden organisation som alltid utgår från pensionärers behov och intressen.</p> <p>Fortfarande finns stora orättvisor bland äldre som slår igenom i förtida död, sjukdomar och väldigt olika ekonomiska villkor. Med kraften av att vara många bildar PRO opinion för att påverka politiker och andra beslutsfattare i frågor som är viktiga för oss. PRO ska vara pensionärernas starkaste röst i samhällsdebatten!</p>	
<p>PRO:s grundläggande värderingar</p>	
<p>PRO verkar för alla människors lika värde och ett samhälle som präglas av solidaritet, rättvisa och medmänsklighet.</p> <p>Alla har rätt till ekonomisk trygghet och en trygg livsmiljö. En solidariskt finansierad välfärd av hög kvalitet är en förutsättning för jämlikhet och jämställdhet. Välfärden är till för alla – inte bara för ett fåtal med goda ekonomiska resurser. PRO vill att alla som bedriver offentligt finansierad sjukvård och omsorg ska göra det med högsta möjliga kvalitet som ledstjärna samt patienters och brukares välfärd</p>	

<p>som drivkraft. Personalens yrkeskunskap och yrkesetik får inte åsidosättas.</p>	
<p>PRO vill se ett samhälle där alla känner sig välkomna, där kvinnor och män är jämställda och solidariskt ställer upp för varandra. PRO är en feministisk organisation där inget kön står över något annat.</p>	<p>PRO vill vara en inkluderande organisation, där alla pensionärer ska känna sig välkomna oavsett kön, etnisk bakgrund, sexuell läggning eller funktionshinder. Vi värnar allas lika rättigheter och reagerar när det förekommer diskriminering, vare sig den sker utstuderat eller är uttryck för slentrian och aningslöshet.</p> <p><i>Synen på samhället avklarad i inledande stycket. Här fokus på PRO.</i></p>
<p>För PRO är det självklart att motverka ålderism, det vill säga diskriminering på grund av hög ålder, och andra former av diskriminering.</p> <p>Demokrati betyder folkstyre, vilket innebär att människorna är delaktiga i politiken. Civilsamhället – folkrörelser, föreningar och sammanslutningar av olika slag som bygger på människors vilja att organisera sig – bär upp och förverkligar folkstyret tillsammans med fria val och demokratiska fri- och rättigheter. PRO är en av många organisationer i civilsamhället som ger medlemmar en röst i politiken och en möjlighet växa och utvecklas.</p> <p>För att blomstra behöver civilsamhället en infrastruktur som bland annat ger tillgång till verksamhets- och föreningslokaler, goda villkor för folkbildningen och ekonomiska bidrag för att organisera människor lokalt, regionalt och nationellt på frivillighetens grund. En lagstadgad skyldighet för kommuner och regioner</p>	

<p>att ha pensionärsråd stärker pensionärernas demokratiska röst.</p> <p>PRO:s tilltro till solidaritet, rättvisa och medmänsklighet sträcker sig även utanför Sveriges gränser. PRO är med och påverkar livsvillkoren för äldre även internationellt.</p>	
<p>PRO påverkar</p>	
<p>PRO påverkar samhällsutvecklingen genom att visa goda exempel och komma med konstruktiva förslag på förbättringar. Vi använder vår gemensamma styrka till att påverka i frågor som rör pensionärernas vardag och liv. PRO bedriver därför ett aktivt opinionsbildningsarbete samt påverkar politiker såväl nationellt som lokalt och regionalt, bland annat genom vår representation i kommunala och regionala pensionärsråd.</p> <p>PRO arbetar för att pensionärernas röst och erfarenhet tas tillvara i samhället. Andelen pensionärer i beslutande och lagstiftande församlingar bör vara ungefär lika stor som i samhället i sin helhet.</p>	<p>PRO arbetar för att de äldres intressen, erfarenheter och omdömetas tillvara i samhället. Vi bildar opinion genom att skriva artiklar och program, få ut våra frågor via medierna och vid uppvaktning av ansvariga politiker i kommunen, regionen och i regering och riksdag. Gehöret för våra frågor försvåras av att andelen äldre i beslutande och lagstiftande församlingar är lägre än de äldres andel av befolkningen.</p> <p>En viktig kanal för PRO:s påverkan är vår representation i kommunala och regionala pensionärsråd. Vi vänder oss också direkt till ansvariga myndigheter. I angelägna fall engagerar vi oss även i enskilda ärenden. PRO vill att medlemmarna ska känna en gemensam styrka genom vårt höga medlemstal och att vi driver frågor som har förankring i våra aktuella diskussioner och ställningtaganden.</p> <p>Ytterst vill vi påverka samhällsutvecklingen genom att visa på lyckade problemlösningar och bidra med konstruktiva förslag till förbättringar.</p>

<p>PRO – Gemenskap och förändring</p>	
<p>Sedan starten 1942 har PRO handlat både om både gemenskap och att göra samhället bättre.</p> <p>För att kunna förverkliga både gemenskap och förändring behöver PRO många medlemmar. Det ställer höga krav på att värva och välkomna nya medlemmar och erbjuda en intressant och relevant verksamhet. Särskilt viktigt är det att värva de nyblivna pensionärerna och nå nya målgrupper.</p> <p>PRO:s föreningar utgör basen för organisationen. Genom att erbjuda ett rikt och föränderligt utbud av aktiviteter kan föreningarna attrahera medlemmar, skapa förutsättningar för gemenskap och motverka ofrivillig ensamhet bland pensionärer. Resor och friskvård är uppskattade delar av PRO-verksamheten. Vi bjuder in och samverkar med kommuner och regioner samt med polis och andra myndigheter för att sprida information som är angelägen för våra medlemmar. PRO samverkar också med andra: Idrottsrörelsen, folkbildningen och lokalt kultur- och föreningsliv är naturliga samarbetspartners för oss. Det är också viktigt att vi har roligt när vi möts i PRO!</p> <p>Tematiska föreningar med inriktning på till exempel kultur eller samhällsintressen kompletterar föreningar som organiserar medlemmar utifrån geografi. Man kan också välja att bli direktmedlem.</p>	

<p>Pensionärernas ekonomi</p>	
<p>Alla har rätt att kunna gå i pension och se fram emot ekonomisk trygghet efter arbetslivet. Ett välfungerande pensionssystem binder solidariskt samman olika generationer i samhället. PRO vill att pensionssystemet ska omfatta både ett bra grundskydd och principen att det ska löna sig att ha arbetat, även för lågavlönade.</p> <p>Det är ett stort problem att kompensationsgraden är för låg i den allmänna pensionen, alltså pensionens andel av inkomsten i slutet av arbetslivet. Efter ett fullgånget arbetsliv ska pensionärer kunna räkna med att få en god levnadsstandard. PRO:s krav är att den allmänna pensionen i genomsnitt ska ge minst 60 procent av den tidigare inkomsten efter ett fullt arbetsliv. Utöver detta ska eventuell kollektivavtalad och privat pension läggas.</p> <p>Införandet av en successivt högre riktålder har motiverats med den stigande medellivslängden; utan höjd pensionsålder behöver pensionskapitalet räcka längre, med lägre pensioner som följd. Ett längre arbetsliv slår dock negativt mot stora grupper i samhället som inte kan arbeta fler år på grund av att deras arbeten präglas av fysiska och psykiska påfrestningar. En stigande riktålder ger dessutom låg effekt för stora grupper som inte ges möjlighet till heltidsarbete. Att bara höja pensionsåldrarna är alltså inte acceptabelt för att nå målet om en tillräcklig allmän pension.</p>	<p>Den allmänna pensionen är en rättighet, ingen välgörenhet att vara tacksam över. Pensionen är kort sagt uppskjuten lön. När någon inte kunnat tjäna in till pensionen på grund av långa perioder i arbetslöshet, med sjukdom eller funktionshinder, är solidarisk försörjning en självklar handling.</p> <p>Vi menar att ingen ska behöva oroa sig över en pension man inte kan leva på. PRO vill att pensionssystemet ska ge ett bra grundskydd samtidigt som det ska löna sig att ha arbetat, även för lågavlönade.</p> <p>PRO har i en särskild rapport, <i>Dags för en gaspedal i pensionssystemet</i>, utvecklat synpunkterna på hur pensionssystemet kan reformeras.</p> <p>Det är ett stort problem att den allmänna pensionens andel av tidigare arbetsinkomster har tillåtits sjunka under de senaste decennierna. Den borde för låg- och medelinkomsttagare ge minst 60 procent av den tidigare inkomsten efter ett fullgjort arbetsliv. Till detta ska sedan läggas pension som reglerats i kollektivavtal, eller i enskilda anställningsavtal och som tecknats i privat försäkring.</p> <p>En stor majoritet av arbetstagarna omfattas av tjänstepension reglerad i kollektivavtal. Tjänstepension har kommit att bli en allt viktigare del av den totala pensionen för nyblivna pensionärer. Att arbetsgivaren omfattas av kollektivavtal är därför</p>

Att Sverige i dag har fattigpensionärer är en skam. Äldre, ensamstående kvinnor är särskilt drabbade. Särskilda åtgärder krävs för att höja deras inkomster.

Vi kan konstatera att regeringens Pensionsgrupp, alltså den arbetsgrupp där de politiska besluten om pensionssystemet har fattats sedan 1990-talet, inte varit förmögen att upprätthålla tillfredsställande pensionsnivåer. Pensionsgruppen i sin nuvarande form bör därför läggas ned och pensionsfrågorna diskuteras öppet av de politiska partierna. PRO kräver att staten utarbetar en konkret plan för att på kort och lång sikt säkerställa ett robust pensionssystem som möter konkreta mål för pensionerna.

av största vikt för den anställdes framtida pension.

Det är för många överraskande att pensionen vid lika arbetsinkomst är olika beroende på vilken branch man varit verksam i och därmed vilket kollektivavtal som gäller.

PRO vill att de fackliga organisationerna prioriterar en höjning för de avtalsområden som har sämsta pensionsvillkoren.

Arbetslivets löneskillnader upprepas även under pensionsåldern. Män har i genomsnitt betydligt högre tjänstepension än kvinnor. Kvinnor får i genomsnitt 30 procent lägre pensioner än män, sämst i Norden. Skillnaden skulle minska om det blev lättare att förena yrkesarbete med föräldraskap och rätten till heltidsarbete etablerades.

Dessutom bidrar skillnader i kollektivavtalens regler till ökade könsklyftor, det gäller t ex efterlevandeskydd, kompensation vid sjukdom och föräldraledighet.

Kvinnors pensioner ska heller inte tillåtas vara lägre än mäns enbart på grund av skillnader i medellivslängd.

När den allmänna pensionsåldern infördes var medellivslängden väsentligt lägre än idag. Vi har nyss fått ökade möjligheter att välja när man går i pension och hur man fördelar sitt pensionskapital. Man kan välja att gå i pension tidigare och få lägre pension, eller senare och då få högre pension. Pensionen beräknas utifrån en riktålder som ersatt den allmänna pensionsåldern.

Riktåldern räknas upp när medellivslängden ökar.

Förbättringarna i medellivslängden är dock ojämnt fördelade mellan olika socioekonomiska grupper. Grupperna med högst lön och längst utbildning har sett största förbättringarna, medan de som har tyngsta och stressigaste arbetena upplevt minsta förändringarna. Valfriheten fungerar således sämre för dem som inte har något verkligt val, som slitits ut i arbetet, som drabbats av långvarig sjukdom eller är funktionshindrade. Vi måste se till att man kan gå i pension när det krävs, utan att behöva betala med lägre månadsbelopp. Gradvis höjd pensionsålder riskerar annars att ytterligare försämra läget för dem med ett tufft arbetsliv bakom sig. Perioden med låga ersättningar från trygghetssystemen blir längre innan de till sist har rätt att bli ålderspensionärer.

Att staten och arbetsmarknadens parter arbetar för göra arbetslivet mindre slitsamt är en förutsättning för att fortsatta höjningar av pensionsåldrarna ska vara möjliga. Trygghetspensionen, alltså de regler som gör det enklare för äldre arbetstagare att beviljas sjukersättning, bör finnas kvar och göras mer generös. För personer som beviljas sjukersättning bör inbetalningarna till pensionssystemet fortsätta vara baserat på tidigare arbetsinkomst.

Det är en skam att det finns fattigpensionärer i Sverige i dag. Äldre personer som invandrat i vuxen ålder och ensamstående

	<p>kvinnor är särskilt drabbade. Särskilda åtgärder krävs för att garantera dem drägliga pensioner.</p> <p>PRO kräver att partierna enas kring en konkret plan för att på kort och lång sikt säkerställa ett robust och solidariskt pensionssystem.</p>
<p>Reformera den allmänna pensionen</p>	
<p>Högre pensionsrätter finansierade av högre pensionsavgift är nödvändigt för att höja kompensationsgraden och bör komma både dagens och framtidens pensionärer till del. I ett första steg bör inbetalningen höjas till 18,5 procent av inkomsten, med motsvarande höjning av pensionsrätten. En ökade inbetalning till pensionssystemet bör i första hand finansieras genom att en större del av arbetsgivaravgiften används för ändamålet.</p> <p>Det är principiellt fel att pensionssystemet har en broms som automatiskt sänker pensionerna när pensionssystemets tillgångar blir mindre än systemets skulder, samtidigt som det saknas en mekanism för att höja pensionerna vid överskott. En ”gas i pensionssystemet” bör därför införas som höjer pensionerna när pensionssystemets tillgångar är tillräckligt mycket större än systemets åtagande.</p> <p>Premiepensionssystemet behöver reformeras ytterligare. Det är principiellt tveksamt att ett statligt pensionssystem äventyrar spararnas kapital till följd av riskfyllda investeringsbeslut. Tur och kunskaper</p>	<p>De pensionavgifter som betalas in till pensionssystemet är alltför låga. Sparandet räcker inte till. Det är den främsta orsaken till att pensionernas andel av arbetsinkomsten sjunkit under senare årtionden.</p> <p>PRO vill att pensionsavgifterna höjs till 18,5 procent av inkomsten, det leder till höjda pensioner nu och i framtiden.</p> <p>Vid den senaste stora pensionsreformen infördes en broms som slår till vid underskott i pensionssystemet. Den innebär att pensionerna inte räknas upp om pensionsfondernas tillgångar inte håller jämna steg med utvecklingen av skulderna till kommande pensionärer. Det är orättvist att pensionärerna får bära bördan när det går dåligt i ekonomin, men inte får tillgodogöra sig förtjänsten när pensionssystemet går med överskott.</p> <p>PRO anser därför att en ”gas” i pensionssystemet bör införas som höjer pensionerna när pensionssystemets tillgångar blivit tillräckligt mycket större än systemets åtagande.</p>

om kapitalplacering får stort inflytande över vår allmänna pension. Samtidigt visar utvecklingen att det fonderade pensionssparandet i genomsnitt gett god avkastning över tid. PRO:s ståndpunkt är att det är angeläget med ett reformerat premiepensionssystem som underlättar för spararna. Dagens fondval bör ersättas av individuellt sparande som förvaltas av en statlig AP-fond.

Det är otillfredsställande att beloppsgränserna i bostadstillägget inte är indexerade och att stödet därför successivt försämras när boendekostnaderna stiger. Fribeloppet för förmögenhet har inte stigit sedan 2003 och behöver justeras uppåt. Det måste bli enklare att ansöka om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd och enklare att undvika felaktigheter och återkrav. Det ska inte vara mer komplicerat att ansöka om bostadstillägg än att deklarerera.

Inkomstpensionstillägget behöver finnas kvar och eventuellt förstärkas tills dess att åtgärder för rejäla höjningar av inkomstpensionen finns på plats.

PRO vill se en utredning om alla delar av pensionssystemets grundskydd i syfte att göra det enklare och mer träffsäkert. I en översyn bör en modell där dagens stöd ersätts av grundpensionstillägg och konsumtionsstöd övervägas.

Premiepensionen infördes som en del av en bred politisk uppgörelse om pensionssystemet. Systemet ger möjlighet för pensionspararna att välja fonder där de placerar en mindre del av sitt allmänna pensionssparande. De som inte vill välja, slipper göra det. De får då sitt sparande placerat i den så kallade soffliggarfonden. Denna fond har hävdats sig mycket väl.

De som vill välja har ofta möjlighet att välja fonder för sin tjänstepension och har ofta goda erfarenheter av det. Men det är angeläget att de fonder som kan väljas är seriösa och tydligt redovisar sina resultat och omkostnader. Pensionsspararna måste kunna göra välinformerade val där de kan ta ställning till bedömd risk, historiska resultat och aktuella avgifter.

Hyrorna har stigit kraftigt men beloppsgränserna i bostadstillägget är inte indexerade. Berörda pensionärer pressas att skära ned på andra utgifter när hyrorna stiger och i många fall är situationen deprimerande. Fribeloppet för förmögenhet har inte justerats sedan 2003.

Det måste bli enklare att ansöka om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd och enklare att undvika felaktigheter och återkrav. Det ska inte vara mer komplicerat att ansöka om bostadstillägg än att deklarerera.

Inkomstpensionstillägget behöver finnas kvar och eventuellt förstärkas tills dess att åtgärder för rejäla

	<p>höjningar av inkomstpensionen finns på plats.</p> <p>PRO vill se en utredning om alla delar av pensionssystemets grundskydd i syfte att göra det enklare och mer träffsäkert. I en översyn bör en modell där dagens stöd ersätts av grundpensionstillägg och konsumtionsstöd övervägas.</p>
Jämställda pensioner	Utgår som särskild rubrik
<p>Pensionsgapet mellan män och kvinnor är stort i Sverige – närmare 30 procent, vilket är den största pensionsskillnaden mellan kvinnor och män i något land i Norden. Gapet beror i hög grad på det ojämsställda arbetsliv som ligger till grund för den pension som dagens pensionärer får. Lika möjligheter för män och kvinnor att göra yrkesarbete parallellt med föräldraskap är, liksom möjlighet till heltidsarbete, är angelägna mål för att sluta pensionsgapet i framtiden. Det är också viktigt att ändra samhällets och enskildas syn på fördelningen mellan avlönat yrkesarbete och oavlönat hemarbete.</p> <p>En dubblad pensionsrätt för barnår är ett sätt att kompensera den förälder som tar större ansvar för barnen när de är små och en åtgärd som kan höja kvinnors pensioner. Att överväga en sänkning av förskottsrentan i pensionssystemet kan gynna kvinnor som grupp, eftersom kvinnors medellivslängd är högre än männens.</p>	<p><i>Detta avsnitt har inarbetats i avsnittet "Pensionärernas ekonomi"</i></p>

Pensionärerna och arbetslivet	
<p>Allt fler pensionärer lönearbetar parallellt med pensionsuttag, framför allt de första åren efter pensioneringen. Att vara jobbonär kan ge värdefull extra inkomst och meningsfull sysselsättning för pensionären, samtidigt som arbetsmarknaden tillförs erfaren arbetskraft och den offentliga ekonomin tillförs inkomster. Det finns alltså mycket att vinna på att anpassa arbetslivet och olika offentliga system för att underlätta för äldre arbetskraft. Viktigast för att fler pensionärer ska lönearbeta är att ändra de normer och fördomar kring arbete och ålder som finns i samhället.</p> <p>I dag har anställda ett lagstadgat anställningsskydd som innebär att uppsägning från arbetsgivarens sida ska grunda sig på sakliga skäl. Denna regel gäller emellertid bara fram till utgången av den månad när arbetstagaren fyller 69 år – därefter krävs inte längre sakliga skäl för uppsägning.</p>	
<p>Att äldre förlorar rättigheter vid en viss ålder måste betraktas som ett oacceptabelt uttryck för ålderism.</p>	<p>Men även äldre har behov av förutsägbara anställningsförhållanden och skydd mot godtycklighet.</p> <p>Många övertalas att gå i tidig pension i samband med omstruktureringar, övertalighet och uppsägningar på grund av arbetsbrist. Även övertaliga och långtidsarbetslösa friska äldre, som vill fortsätta arbeta, bör ha rätt till ändamålsenliga omställningsinsatser.</p>

<p>Stigande pensionsåldrar slår hårt med arbetstagare med ett tufft arbetsliv och låga ersättningar från trygghetssystemen innan de har rätt att bli ålderspensionärer. Att staten och arbetsmarknadens parter arbetar för göra arbetslivet mindre slitsamt är en förutsättning för att fortsatta höjningar av pensionsåldrarna ska vara möjliga. Trygghetspensionen, alltså de regler som gör det enklare äldre arbetstagare att beviljas sjukersättning, ska finnas kvar och göras mer generös. För personer som beviljas sjukersättning bör inbetalningarna till pensionssystemet baserat på tidigare arbetsinkomst.</p>	
<p>Rättvis skatt för pensionärer</p>	
<p>Skattesystemet har kommit att bli komplicerat och orättvist genom införandet av jobbskatteavdrag och det åldersbundna förhöjda grundavdraget. Två grupper missgynnas särskilt av denna ordning – dels personer med sjukersättning (den grupp som tidigare kallades förtidspensionärer), dels ålderspensionärer som ännu inte nått den ålder när det förhöjda grundavdraget börjar gälla.</p> <p>PRO:s hållning är att pension ska betraktas som uppskjuten lön och beskattas på samma sätt som lön.</p> <p>Därigenom försvinner behovet av åldersbundna grundavdrag i skattesystemet.</p>	<p>Skattesystemet har blivit mer komplicerat och orättvist genom införandet av jobbskatteavdrag och det åldersbundna förhöjda grundavdraget. Två grupper missgynnas särskilt av denna ordning, dels personer med sjukersättning (den grupp som tidigare kallades förtidspensionärer) och dels ålderspensionärer som ännu inte nått den ålder när det förhöjda grundavdraget börjar gälla.</p> <p>PRO:s hållning är att pension ska betraktas som uppskjuten lön och beskattas på samma sätt som lön.</p>

Kollektivavtalad pension blir allt viktigare	Utgår som särskild rubrik
<p>En stor majoritet av arbetstagarna omfattas av tjänstepension utifrån kollektivavtal. Kollektivavtalad pension har kommit att bli en allt viktigare del av den totala pensionen för nyblivna pensionärer. Att omfattas av kollektivavtal är därför av största vikt för den framtida pensionen.</p> <p>Alla omfattas dock inte av kollektivavtalad pension, och möjligheten att förhandla om sådan pension är därtill ojämnt fördelad mellan olika branscher och grupper av arbetstagare. Det är bara den allmänna pensionen som kan säkerställa lika villkor för alla. Att kollektivavtalad pension blir allt viktigare för den totala pensionen är därför inte oproblematiskt.</p> <p>I dag har män i genomsnitt betydligt högre tjänstepension än kvinnor, vilket starkt bidrar till Sveriges stora pensionsgap. Det är därför angeläget att arbetsmarknadens parter ser över kollektivavtalen i syfte att göra tjänstepensionen mer jämställd. Förval av efterlevandeskydd och kompensation vid sjukdom och föräldraledighet är sådant som kan behöva ses över. Det är eftersträvansvärt att tjänstepension som huvudregel utbetalas livsvarigt.</p>	<i>Detta avsnitt har inarbetats i avsnittet "Pensionärernas ekonomi"</i>
Äldres hälsa	
Hälsa innebär ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, inte enbart frånvaro av sjukdom och	

<p>funktionsnedsättning. I dag är förutsättningarna för ett hälsosamt åldrande bättre än någonsin i Sverige. Men hälsan är ojämnt fördelad mellan olika grupper av pensionärer och mer behöver göras, framför allt vad gäller äldres psykiska hälsa och sociala situation.</p>	
<p>Förebyggande hälsoarbete</p>	
<p>Förebyggande hälsoarbete syftar till att förhindra sjukdomar och främja hälsa i samhället. PRO verkar för att det förebyggande arbetet ska stärkas.</p> <p>Systematiska undersökningar upptäcker sjukdomar i ett tidigt stadium, vilket ökar möjligheten till effektiv behandling som kan rädda liv.</p> <p>Screening för exempelvis bröstcancer och prostatacancer ska erbjudas under hela livet.</p>	
<p>Åtgärder för att minska nikotin- och alkoholkonsumtionen är angelägna i syfte att förbättra folkhälsan.</p>	<p>Åtgärder för att sluta röka och minska alkoholmissbruk är angelägna i syfte att förbättra folkhälsan.</p>
<p>Fallprevention och anpassning av hemmiljön är viktiga insatser för att minska risken för och behovet av omfattande vårdinsatser. Genom att identifiera och agera på riskfaktorer i ett tidigt skede kan äldre leva ett mer självständigt och tryggt liv.</p> <p>Det allmänna ska erbjuda äldre vaccinationsprogram som bidrar till att skydda mot sjukdom. Vaccin mot bältros, influensa och lunginflammation riktar sig direkt mot sjukdomar som drabbar äldre. PRO kräver att det skapas ett nationellt vaccinations-</p>	<p>Fallprevention och anpassning av hemmiljön är viktiga insatser för att minska risken för och behovet av omfattande vårdinsatser. Genom att identifiera och agera på riskfaktorer i ett tidigt skede kan äldre leva ett mer självständigt och tryggt liv.</p> <p>Regionerna ska erbjuda äldre vaccinationsprogram som bidrar till att skydda mot sjukdom. Vaccin mot bältros, influensa och lunginflammation riktar sig direkt mot sjukdomar som drabbar äldre. PRO kräver att det skapas ett nationellt vaccinations-</p>

<p>program för äldre som ger ett kostnadsfritt vaccinationsskydd genom tillgång till dessa vacciner samt till vaccin mot covid-19.</p>	<p>program för äldre som ger ett kostnadsfritt vaccinationsskydd genom tillgång till dessa vacciner samt till vaccin mot covid-19.</p> <p>Ett nationellt vaccinationsregister behövs för att kunna rikta information till de som saknar vaccination.</p>
<p>Psykisk hälsa</p>	
<p>Psykisk ohälsa och suicid är medför svåra konsekvenser för drabbade, närstående och samhället i sin helhet. Det allmänna ska svara för insatser som motverkar psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet.</p> <p>Det högsta suicidtalet i befolkningen finns bland män som är 85 år eller äldre. I denna grupp sker mer än dubbelt så många självmord per 100 000 individer som bland män i de yngre åldersgrupperna. Skillnaden mellan könen ökar med stigande ålder. I det suicidpreventiva arbetet behöver särskild uppmärksamhet riktas mot frågan om ensamhet och psykisk ohälsa bland äldre män.</p>	<p>Psykisk ohälsa och suicid är medför svåra konsekvenser för drabbade, närstående och samhället i sin helhet. Kommunerna ska svara för insatser som motverkar psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet.</p> <p>Det högsta suicidtalet i befolkningen finns bland män som är 85 år eller äldre. I denna grupp sker mer än dubbelt så många självmord per 100 000 individer som bland män i de yngre åldersgrupperna. Skillnaden mellan könen ökar med stigande ålder. I det suicidpreventiva arbetet behöver särskild uppmärksamhet riktas mot frågan om ensamhet och psykisk ohälsa bland äldre män.</p>
<p>Länge leve lusten</p>	
<p>Sexualitet är en del av ett liv i hälsa och för många en källa till glädje och njutning. Fortfarande finns det fördomar i samhället om att äldre har tappat sin sexuella lust och förmåga. Självklart ska även äldre oavsett kön, sexuell läggning och omsorgsbehov kunna uttrycka och utveckla sin sexualitet.</p> <p>För att motverka att frågor om äldres sexualitet och sensualitet beläggs med</p>	<p><i>Avsnittet bör integreras i inledande text om friskfaktorer</i></p>

<p>tabu krävs mer forskning, uppmärksamhet i medierna samt utbildning av vård- och omsorgspersonal.</p>	
<p>En äldreomsorg att lita på</p>	
<p>Alla äldre har rätt till ett tryggt och värdigt liv med bibehållet oberoende. Det allmänna ska erbjuda omsorg av hög kvalitet som är behovsanpassad och likvärdig i hela landet. Äldre ska ha möjlighet att vara delaktiga i planeringen och genomförandet av sin omsorg.</p> <p>Äldre som beviljas omsorg och deras närstående har kunskap om hur omsorgstagaren vill leva sitt liv och ska ha inflytande över hur omsorgen utformas. Rätten till goda levnadsvillkor för äldre ska regleras tydligt i lag: En särskild äldreomsorgslag är nödvändig. Äldre ska inte behöva vänta orimligt länge på nödvändiga insatser som hemtjänst eller plats i särskilt boende.</p> <p>Ur ett brukarperspektiv är det uppenbart att äldreomsorgens kompetensförsörjning är avgörande för att nå målet om en äldreomsorg med hög kvalitet. För att lyckas med kompetensförsörjningen är en bättre arbetsmiljö i äldreomsorgen avgörande.</p> <p>Stödet till närstående som frivilligt ger omvårdnad och stöd till äldre måste förbättras. Så kallad anhörigvård ska alltid vara frivillig – aldrig ett upplevt tvång för att kompensera för brister i vård och omsorg som ankommer på det allmänna.</p>	<p>Alla äldre har rätt till ett tryggt och värdigt liv med bibehållet oberoende. Kommunerna ska erbjuda omsorg av hög kvalitet, anpassad efter individens behov, och likvärdig i hela landet. Äldre ska vara delaktiga i planeringen och genomförandet av sin omsorg.</p> <p>Äldre som beviljas omsorg och deras närstående har kunskap om hur omsorgstagaren vill leva sitt liv och ska ha inflytande över hur omsorgen utformas. Rätten till goda levnadsvillkor för äldre ska regleras tydligt i lag: En särskild äldreomsorgslag är nödvändig.</p> <p><i>(Här behövs en hänvisning till FN:s arbete med en särskild äldrekonvention.)</i></p> <p>Äldre ska inte behöva vänta orimligt länge på nödvändiga insatser som hemtjänst eller plats i särskilt boende.</p> <p>Ur ett brukarperspektiv är det uppenbart att äldreomsorgens kompetensförsörjning är avgörande för att nå målet om en äldreomsorg med hög kvalitet. För att lyckas med kompetensförsörjningen är en bättre arbetsmiljö i äldreomsorgen avgörande.</p> <p>Stödet till närstående som frivilligt ger omvårdnad och stöd till äldre måste förbättras. Så kallad anhörigvård ska alltid vara frivillig – aldrig ett upplevt tvång för att kompensera för brister i</p>

	vård och omsorg som ankommer på det allmänna.
Kvalitet i äldreomsorgen	
<p>Äldreomsorgen ska organiseras för att minimera antalet medarbetare som besöker en brukare. Varje brukare ska erbjudas en fast omsorgskontakt för att underlätta kontinuitet och trygghet.</p> <p>Alla brukare i äldreomsorgen och inte minst personer med demenssjukdomar behöver personal med hög kompetens och boenden med hög personaltäthet. Ett professionellt ledarskap inom äldreomsorgen är nödvändigt för att nå dessa mål.</p> <p>Att brukare i äldreomsorgen kan kommunicera med personalen på svenska är viktigt för att möjliggöra god omvårdnad. Personalen ska vid behov erbjudas språkutbildning av arbetsgivaren på arbetstid.</p> <p>För att möta behoven hos en åldrande befolkning krävs fler platser på särskilda boenden. I dagsläget är det långa väntetider och brist på tillgängliga platser.</p> <p>Fysisk aktivitet och rehabilitering ska vara en naturlig del av omsorgen.</p>	<p>Äldreomsorgen ska organiseras för att minimera antalet medarbetare som besöker en brukare. Varje brukare ska erbjudas en ansvarig omsorgskontakt för att underlätta kontinuitet och trygghet.</p> <p>Alla brukare i äldreomsorgen och inte minst personer med demenssjukdomar behöver personal med högre kompetens och boenden med ändamålsenlig personaltäthet. Ett professionellt ledarskap inom äldreomsorgen är nödvändigt för att nå dessa mål.</p> <p>Att brukare i äldreomsorgen kan kommunicera med personalen på svenska är viktigt för att möjliggöra god omvårdnad. Personalen ska vid behov erbjudas utbildning i yrkessvenska av arbetsgivaren på arbetstid, all personal ska kunna ställa ingående frågor till brukarna om deras hälsa och önskemål.</p> <p>För att möta behoven hos en åldrande befolkning krävs fler platser på särskilda boenden. I dagsläget är det på många håll långa väntetider och brist på tillgängliga platser.</p> <p>Fysisk aktivitet och rehabilitering ska vara en naturlig del av omsorgen.</p>
Mat – en källa till glädje och hälsa	
Maten och måltiden är centrala delar av livet och ska vara en källa till glädje och gemenskap. Äldre som bor i särskilt boende eller får hjälp med måltider av	

<p>hemtjänsten ska ha tillgång till näringsriktig mat av hög kvalitet och som är lokalt tillagad. Det är också viktigt att måltiderna inte bara är näringsrika utan även bidrar till den sociala samvaron och möjliggör delaktighet i matlagningen.</p> <p>Undernäring bland äldre är ett allvarligt problem som påverkar hälsa och livskvalitet. Den kan leda till svaghet, ökad risk för fall och infektioner samt längre återhämtningstider efter sjukdom. Näringsstatus ska regelbundet följas upp för att säkerställa att de äldre får tillräckligt med energi och näringsämnen för att bibehålla hälsa och välmående.</p>	
<p>Hälso- och sjukvård för äldre</p>	
<p>PRO arbetar för en hälso- och sjukvård som präglas av jämlikhet, tillgänglighet och delaktighet. Omställningen till God och nära vård är en långsiktig process i hela hälso- och sjukvårdssystemet, där behov, effektiv resursfördelning, samordning och delaktighet är grunden. PRO ser positivt på detta arbete: Intentionerna i <i>God och nära vård</i> behöver bli verklighet.</p> <p>Staten måste ta ett större ansvar för att nya forskningsresultat och ny teknik kan komma patienter och brukare till del utan onödiga dröjsmål. Lika angeläget är det att sjukvården och omsorgen snabbt börjar tillämpa nya behandlingsmetoder så snart de blir tillgängliga.</p>	<p>PRO arbetar för en hälso- och sjukvård som präglas av jämlikhet, tillgänglighet och delaktighet. Omställningen till God och nära vård är en långsiktig process i hela hälso- och sjukvårdssystemet, där behov, effektiv resursfördelning, samordning och delaktighet är grunden. PRO ser positivt på detta arbete: Intentionerna i God och nära vård behöver bli verklighet.</p> <p>Staten måste ta ett större tillsynsansvar för att nya forskningsresultat och ny teknik kan komma patienter och brukare till del utan onödiga dröjsmål. Lika angeläget är det att sjukvården och omsorgen snabbt börjar tillämpa nya behandlingsmetoder så snart de blir tillgängliga. Återkommande vidareutbildning för personalen är ett viktigt instrument.</p>

En jämlik sjukvård för alla	
<p>Hälso- och sjukvården är till för alla och ska ges på lika villkor och styras av behoven. Den ska vara solidariskt finansierad via skattesystemet. Vården ska vara likvärdig över hela landet och finnas nära människor. Hälso- och sjukvårdens högkostnadsskydd får inte utgöra ett hinder för någon som behöver vård eller läkemedel. Det ska vara enkelt att få vård på rätt vårdnivå.</p> <p>Med stigande ålder drabbas fler av kroniska sjukdomar, vilket ökar behovet av sjukvårdsinsatser och behandlingar som förbättrar livskvaliteten. Insatser som till exempel utbyte av knä- och höftleder ökar rörligheten och minskar smärta, vilket i sin tur stärker äldres självständighet och möjliggör ett aktivt liv. PRO kräver att tillgången till sådana insatser ska vara jämlik och tillgänglig för alla, oavsett ålder.</p> <p>Varje patient ska ha en läkare med ansvar för behandling och läkemedelsförskrivning. En fast vårdkontakt som koordinerar vården är avgörande för att patienten ska känna sig trygg.</p>	
	<p>Tydliga checklistor för planering och rutiner för ansvarsfördelning vid överföring av en patient från en enhet till en annan, eller från slutenvård till vård i hemmet behövs för att undvika brott i vårdkedjan.</p>
<p>PRO kräver införande av en personlig hälsoplan, formulerad av patient och profession tillsammans och dokumenterad i patientens journal.</p>	

<p>Äldre har olika behov av hälso- och sjukvårdsinsatser och vården måste i högre grad anpassas till detta faktum. För att möta behoven behövs en utbyggd primärvård och närsjukvård samt mobila multiprofessionella team som kan besöka sköra äldre i hemmet.</p>	
<p>Den geriatriska och gerontologiska kompetensen hos vård- och omsorgspersonal måste stärkas. Vården ska fokusera mer på förebyggande, behandlande och rehabiliterande insatser för äldre.</p>	<p>Kunskapen om åldrande och äldres sjukdomar hos vård- och omsorgspersonal måste stärkas. Vården ska fokusera mer på förebyggande, behandlande och rehabiliterande insatser för äldre.</p>
<p>Tänderna är en del av kroppen</p>	
<p>Alla äldre ska ha tillgång till tandvård av god kvalitet. Begränsade ekonomiska resurser ska inte utgöra ett hinder. Äldre med omsorgsbehov ska ges stöd att sköta sin munhälsa.</p>	
<p>Tandvården ska ha ett högkostnadsskydd som motsvarar det för hälso- och sjukvården. Ett gemensamt högkostnadsskydd för hälso- och sjukvården och tandvården införs.</p> <p>Tack vare förebyggande tandvård har allt fler äldre sina egna tänder i behåll. Men munhälsan förändras i samband med åldrandet, i synnerhet vid vissa sjukdomstillstånd och när läkemedel som påverkar munhälsan förskrivs.</p>	<p>Tandvården ska ha ett högkostnadsskydd som motsvarar det för hälso- och sjukvården. Ett gemensamt högkostnadsskydd för hälso- och sjukvården och tandvården bör införs.</p> <p>Tack vare förebyggande tandvård har allt fler äldre kunnat behålla sina egna tänder. Men vissa sjukdomstillstånd och vissa läkemedel riskerar att snabbt försämra munhälsan, med ytterligare risk för hjärt- och kärlsjukdomar. Utan krångel och dröjsmål bör tandvårdens journalsystem automatiskt notera de utsatta patienterna rätt att träffa tandhygienist oftare och rätt till särskilt tandvårdsbidrag.</p>

<p>Alla vård- och omsorgsaktörer måste kunna uppmärksamma sambandet mellan munhälsa och övrig hälsa samt ha kunskap om de tandvårdsstöd som finns, så att de bättre kan informera patienter och brukare.</p> <p>Alla kommuner ska tillhandahålla tandhygienist som systematiskt arbetar för att förbättra munhälsan hos äldre personer.</p>	
<p>Läkemedel för äldre</p>	
<p>Läkemedel är en viktig del av behandlingen vid många sjukdomar. Tillgången på adekvata läkemedel måste därför säkerställas i hela landet.</p> <p>Läkemedelsbehandlingen av multisjuka äldre förbättras om en läkare eller ett vårdteam har totalansvar för behandling och läkemedelsförskrivning. Patienter ska, tillsammans med anhörig där så krävs, få en årlig genomgång av sin medicinlista.</p> <p>Beloppsgränserna i högkostnadsskyddet för läkemedel måste sänkas.</p>	<p>Läkemedel är en viktig del av behandlingen vid många sjukdomar. Tillgången på adekvata läkemedel måste därför säkerställas i hela landet.</p> <p>Avregleringen av apoteken har lett till att läkemedel för kroniskt sjuka kan ta slut inte bara hos det lokala apoteket, utan även hos kedjans centrallager och hos leverantörerna. Ett tydligt ansvar för obruten tillgång till kritiska preparat måste utkrävas av staten.</p> <p>Läkemedelsbehandlingen av multisjuka äldre förbättras om ansvarig läkare tillser att arbetsfördelning inom vårdteam, behandling och läkemedelsförskrivning sköts i enlighet med uppgjorda rutiner. Medicinskt ansvarig sjuksköterska ska göra regelbunden uppföljning av att rutiner följs. Läkemedelsöversyn ska ske, med patienters och anhörigas medverkan, minst en gång per år för att undvika över- och felmedicinering.</p> <p>Dosering av läkemedel, inte minst lugnande mediciner, måste ta större hänsyn till skillnader i patienternas vikt och ämnesomsättning, underviktiga kvinnor och äldre med</p>

	<p>lägre ämnesomsättning riskerar annars kraftig övermedicinering.</p> <p>Beloppsgränserna i högkostnadsskyddet för läkemedel måste sänkas. Därtill bör konstruktionen av högkostnadsskyddet moderniseras, nu när medicininköpen finns lagrade i gemensamma system. Istället för dagens höga trösklar när patienten ska betala allt själv i början på en ny ersättningsperiod borde kostnaden jämnas ut över perioden. Rabatten kan förskottas i början och balanseras i slutet av ersättningsperioden. Dagens trubbiga system driver ohälsa för ekonomiskt utsatta, genom att mediciner inte blir uthämtade vid ingången i ny period.</p>
<p>Palliativ vård och en värdig avslutning på livet</p>	
<p>PRO kräver att den palliativa vården ska utgå från ett personligt perspektiv, där varje individ aktivt deltar i dialogen om sin egen sjukvård i livets slutskede. Symtomlindring i form av exempelvis smärtlindring, ångestdämpande behandling och hantering av illamående ska diskuteras öppet och respektfullt med den drabbade och deras närstående.</p> <p>Varje människa ska så långt det är möjligt själv äga vägen till sin egen död.</p>	
<p>Ett jämställt pensionärliv</p>	
<p>Kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina egna liv och att vara delaktiga i att forma samhället. Mäns</p>	<p><i>Texten i avsnittet är spretig och bör integreras i respektive avsnitt där kravet hör hemma.</i></p>

<p>våld mot kvinnor måste upphöra. Äldre kvinnor och män ska kunna leva ett liv fritt från alla former av våld och ska ha samma rätt och möjlighet att bestämma över sin egen kropp och sexualitet.</p> <p>Det som händer i arbetslivet påverkar livet som pensionär. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter till ekonomisk trygghet och självständighet under pensionärsåren. För det krävs förändrade villkor på arbetsmarknaden och en mer jämställd fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.</p> <p>Kvinnor och män ska bli bemötta på lika villkor i sina kontakter med hälso- och sjukvården. Alla ska ha tillgång till de mest effektiva behandlingsmetoderna utifrån sitt individuella behov. Vård- och omsorgsforskningen måste ta hänsyn till de skillnader som finns mellan könen. Representationen i PRO:s beslutande organ ska vara jämställd, det vill säga lika mellan könen.</p> <p>För att detta ska bli verklighet krävs kunskap och studier. PRO ska därför i samverkan med PRO Folkhögskola, ABF och andra närstående organisationer utarbeta kurser och handledningar för förtroendevalda på alla nivåer.</p>	
<p>Pensionärers boende – en fråga om frihet</p>	
<p>För pensionärer handlar boendet om frihet. Att bostaden inte är för dyr och att den är tillgänglig är avgörande för att äldre fullt ut ska kunna leva sitt bästa liv. Att man sedan kan flytta till</p>	<p>För pensionärer handlar boendet om frihet. Att bostaden inte är för dyr och att den är tillgänglig är avgörande för att äldre fullt ut ska kunna leva sitt bästa liv. Att man kan flytta till ett mer tillgängligt boende, trygghetsboende eller ett vård- och</p>

ett särskilt boende när det behövs är en viktig frihetsfråga.

Staten och kommunerna måste ta sitt ansvar för att skapa en bostadsmarknad som fungerar för alla pensionärer. Det ska vara jämlika villkor mellan upplåtelseformerna på bostadsmarknaden. Statligt investeringsstöd för hyresrätter med lägre hyra har visat sig fungera väl och bör återinföras. Stöd till bostadsbyggande måste utformas för att särskilt stimulera bostadsbyggande på landsbygden. Byggregler ska utformas så att nya byggda miljöer blir tillgängliga för alla.

Hyran ska stå i paritet med boendets kvaliteter. Även personer som bor i särskilt boende måste skyddas mot oskäligen boendekostnader.

Det behöver fler servicehus, trygghetsbostäder och särskilda boenden och samtidigt fler små lägenheter med rimlig hyra och god tillgänglighet. I det befintliga bostadsbeståndet är en viktig åtgärd att komplettera äldre flerfamiljshus med hiss, till exempel i samband med att ytterligare våningar byggs på redan existerande hus.

PRO opinionsbildar och påverkar rikspolitiken för att uppnå rättvisa villkor för byggande och boende. I kommunala och regionala pensionärsråd påverkar vi för att regionala och lokala planer och beslut ska gynna pensionärers villkor.

omsorgsboende när det behövs är en viktig frihetsfråga.

Fler än någonsin kan bo kvar i sin bostad, tack vare flexibel tilldelning av hemtjänst och hemsjukvård. Det är en utveckling som sammanfaller med de flesta äldres egen vilja.

Med stigande ålder får dock en allt högre andel problem med att gå i trappor. Många äldre väljer därför att flytta till ett mer tillgängligt boende. Men dessvärre blir en del kvar i sina otillgängliga bostäder, "inlåsta" och med väsentligt försämrad livskvalitet som följd.

Staten och kommunerna kan göra flera insatser som gör situationen tryggare för pensionärerna, bland annat se till att nybyggda hyreslägenheter kan tillgås med rimlig bostadskostnad, även för dem med låg pension.

Hyran ska **motsvara** boendets kvaliteter. Även personer som bor i särskilt boende måste skyddas mot oskäligen boendekostnader.

Det behöver fler servicehus, trygghetsbostäder och **vård- och omsorgsboenden** och samtidigt fler små lägenheter med rimlig hyra och god tillgänglighet. **En viktig åtgärd är om- och tillbyggnad av befintliga hus, ombyggnad av trapphus så att de rymmer hiss eller att tillbyggnader görs med fler våningar eller att nya anslutande byggkroppar tillfogas som ger tillgänglighet med hiss även till ursprungsbyggnaden.**

	<p>Äldre bör även ha förtur till tillgängliga lägenheter om de bor otillgängligt.</p> <p>Uppsökande insatser med information om tillgängligt boende och handfast hjälp med flytt kan göra oron för flytt överstiglig.</p> <p>PRO opinionsbildar och påverkar rikspolitiken för att uppnå rättvisa villkor för äldres boende. I kommunala och regionala pensionärsråd påverkar vi för att regionala och lokala planer och beslut ska gynna pensionärers villkor.</p> <p>För fördjupad kunskap i bostadsfrågan hänvisas till följande dokument utgivna av PRO...</p>
<p>Trygghet och säkerhet för äldre</p>	
<p>Sverige upplever en orostid präglad både av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge och en inhemsk grov kriminalitet.</p> <p>Vid sidan av våldsbrottsligheten är välfärds kriminalitet en typ av brottslighet som staten måste kraftsamla mot. Kriminella som lurar till sig stora belopp från samhällets gemensamma trygghetssystem eller som tar sig in i välfärden som utförare är allvarliga hot.</p>	<p><i>Avsnittet bör inarbetas i ett gemensamt avsnitt om Trygghet och säkerhet, där även Bedrägerier som drabbar äldre och Beredskap för fredstida kriser och krig, våld mellan närstående från avsnittet om Jämställt pensionärs liv ingår.</i></p>
<p>Äldre i fredstida kriser och krig</p>	
<p>Samhället behöver förberedas på höjd beredskap och krig samt fredstida kriser i form av exempelvis pandemier, långvariga elavbrott och extrema väderhändelser. Av särskild vikt för</p>	

<p>PRO är att välfärdsfunktioner som sjukvård, läkemedelsförsörjning och äldreomsorg får tillräcklig uppmärksamhet i arbetet och förbereds för att klara tuffa utmaningar.</p> <p>Både offentligt och privat driven äldreomsorg måste planera för kriser och krig. Hemtjänsten måste klara sitt uppdrag att bistå sköra äldre även under utmanande omständigheter. Särskilda boenden och andra boendeformer behöver ha en tryggad försörjning av bland annat elkraft, värme, mat och förbrukningsvaror bland mycket annat.</p> <p>Både offentligt och privat driven äldreomsorg måste planera för kriser och krig. Vidare krävs specifik planering för till exempel storskalig utrymning, höga temperaturer och pandemier. Utöver planering krävs både utbildning och övning. Statens styrning av beredskapen inom äldreomsorgen och den kommunala hälso- och sjukvården är svag. Äldreomsorgen måste ges tillräckliga resurser och personal med adekvat utbildning för att kunna klara verksamheten i kris och krig.</p> <p>Covid-19-pandemin orsakade många dödsfall och ett stort lidande i Sverige. Äldre var en särskilt utsatt grupp. Det är otillfredsställande att de slutsatser som dragits av bland annat statliga utredningar efter pandemin inte fullt ut lett till nödvändiga resurstillskott, förbättrade rutiner och en utvecklad nationell pandemiberedskap.</p>	
<p>Bedrägerier som drabbar äldre</p>	
<p>De senaste åren har bedrägerier mot äldre ökat. Det behövs säkrare</p>	

banksystem och bättre information till äldre om risker för bedrägerier. Dessutom måste alla bedrägeribrott mot äldre utredas och prioriteras av polisen. PRO kräver att problemet tas på största allvar och att både förebyggande och lagstiftande åtgärder vidtas.

Ansvar för bedrägerierna ska aldrig läggas på de pensionärer som blivit utsatta för brott. De som utsatts för bedrägerier ska få pengarna tillbaka.

Lagen måste stå på konsumentens sida. Vid sidan av bankerna måste myndigheter och telekom-branschen införa bedrägerisäkrande åtgärder.

PRO:s roll är att säkerställa att pensionärers erfarenheter och behov finns med i arbetet med att rusta Sverige. Kommunala och regionala pensionärsråd ska bidra till beredskapen i äldreomsorgen och i hälso- och sjukvården.

I egenskap av stor folkrörelse kan PRO sprida information till medlemmarna om vikten av att förbereda sig för och hantera kriser och krig. I likhet med andra samhällsinstitutioner behöver PRO analysera hur ett förändrat läge påverkar vår organisation och hur vi behöver utvecklas för att möta det.

PRO arbetar nära både banker och polis för att sprida information om hur kriminella arbetar och hur pensionärer kan skydda sig mot brott. Att bjuda in polisen till möten i PRO-föreningar för att informera kan vara värdefullt. Vi ska dock aldrig ta över de uppgifter som tillkommer andra aktörer.

<p>Artificiell intelligens och digitalisering</p>	<p>Artificiell intelligens och digitalisering – på äldres villkor</p>
<p>Samhället präglas av en digitaliserings- och AI-norm där kraven och förväntningarna hela tiden stiger på att alla ska kunna använda de nya verktygen. PRO:s uppfattning är därför att det livslånga lärandet fullt ut ska gälla digitala produkter och tjänster.</p>	<p>Digital teknik kan göra livet enklare, tryggare och mer självständigt. Men utvecklingen måste ske på äldres villkor. PRO arbetar för en digital framtid där äldre får vara med och bestämma, där valfriheten bevaras och där människan alltid går före maskinen.</p> <p>Digital kompetens ska ingå i det livslånga lärandet. Med ökad kunskap kan fler känna trygghet och delaktighet i en digital vardag. Inom vård och omsorg ska tekniken stärka äldres självständighet och trygghet – inte ersätta den mänskliga omsorgen. Nya lösningar måste vara tillgängliga, etiska och enkla att använda.</p> <p>Även i hemmet kan AI ge stöd, som smarta assistenter, trygghetslarm och hälsomätning. Men användningen ska vara frivillig, lätt att förstå och respektera den personliga integriteten.</p> <p>Äldre ska inte bara följa utvecklingen – de behöver också vara med och forma den. Digitala tjänster måste därför vara användarvänliga och kognitivt tillgängliga. Samtidigt ska analoga alternativ finnas kvar: fysisk post, kontantbetalning, biljettbokning utan smartphone och mötesplatser i verkligheten.</p> <p>För den som behöver hjälp ska det finnas säkra system för digitala ombud, utan risk för att integriteten äventyras. Förutsättningar som</p>

	<p>stabil brettband, bra täckning, wifi och prisvärd utrustning måste finnas – även på äldreboenden.</p> <p>PRO vill driva en rättvis och jämlik digitalisering. Vi starcker våra medlemmars och förtroendevaldas digitala kompetens och ar en stark röst för att tekniken ska göra livet battare – inte svårare – för äldre i Sverige.</p>
Digitalisering inom vård och omsorg	
<p>Digital teknik ska integreras på ett sätt som starcker äldreomsorgen och förbättrar livskvaliteten. Genom att använda digitala hjalpmedel kan äldre få ökad självständighet och trygghet. Det är viktigt att säkerställa att tekniken är tillgänglig och anpassad till alla och med respekt för personliga integritetsfrågor.</p> <p>Många hoppas att digitalisering, AI och robotisering delvis ska kunna lösa resursbristen inom vård och omsorg. Här finns etiska frågeställningar och ett rättmätigt krav att nya verktyg och lösningar inom vård och omsorg utformas med användarnas olika funktionalitet i åtanke. För de brukare som behöver det ska det alltid vara möjligt att få vård och omsorg av en fysisk person.</p>	
Digital delaktighet	
Pensionärer ar inte en grupp som bara ska inkluderas i den digitala utvecklingen – pensionärer ska vara med och forma den digitala framtiden.	

Användarmedverkan ska vara en självklar del i varje ny design av samhällsviktiga digitala tjänster.

Alla som designar och utvecklar enskilda digitala tjänster och de som upphandlar och fattar beslut om samhällstjänster ska utgå från ett användarperspektiv. För att tjänsterna ska bli enkla att använda stor kunskap om kognitiv tillgänglighet hos alla som arbetar med digitala tjänster.

Det är en utbredd myt att alla kommer att bli digitalt delaktiga med tiden. De stämmer inte. Sjukdom kan exempelvis göra att man tappar sin digitala kompetens. Även om samhället satsar på det livslånga lärandet och på att säkerställa att alla samhällsviktiga digitala tjänster är enkla att använda kommer det alltid att finnas grupper som inte använder digitala tjänster.

Samhället måste acceptera att digitalisering inte är en universallösning för alla och att analoga alternativ till digitala tjänster måste finnas. Detta innebär att alla måste ha möjlighet att få fysisk post, betala räkningar med kontanter och boka biljetter utan att behöva använda en smarttelefon eller logga in med digital legitimation.

Digitaliseringen tar inte ta bort behovet av fysisk kontakt. PRO försvarar tillgången till mötesplatser i det fysiska rummet.

Det allmänna behöver införa system där äldre kan utse digitala ombud som kan hantera digitala ärenden på ett säkert och spårbart sätt, utan att man behöver ge upp sin integritet.

PRO ska vara delaktigt i utvecklingen. Vi ska vara förutseende och belysa

<p>konsekvenser, bidra med vårt specifika användarperspektiv och hela tiden arbeta för medlemmarnas delaktighet i samhället.</p> <p>Det arbete som PRO redan har bedrivit i dessa frågor har gett oss insikter att utgå från i allt vårt intressepolitiska arbete. PRO ska fortsätta att engagera sig i frågor som rör digitaliseringen av samhället, inte minst av vård och omsorg. Vi kan bidra till en rättvis och jämlik digitalisering av Sverige!</p> <p>Våra medlemmar har behov av ökad digital kompetens och ett kontinuerligt lärande för att klara sin digitala vardag.</p> <p>Vi behöver även öka kompetensen bland förtroendevalda i vår egen organisation. Mer utbildning och hjälp till regelefterlevnad behövs.</p>	
<p>Klimat och hållbarhet</p>	
<p>Många pensionärer känner starkt för klimatfrågan. PRO kräver att samhället ställer om för att minska klimatpåverkan och klimatkrisens negativa verkningar.</p> <p>De som nu är pensionärer var med och byggde dagens samhälle. Nu behöver samhället byggas om och pensionärerna vill vara delaktiga i det arbete – både för att äldre har särskilda behov och ofta är mest sårbara, men också för att här finns den erfarenhet som behövs för att nå framgång med omställningen.</p>	<p>Klimatet är vår tids ödesfråga, därför är klimat- och miljöarbetet centralt för oss i PRO, inte minst mot bakgrund av att kommande generationer ska kunna leva ett bra liv.</p> <p>PRO kräver därför att samhället ställer om för att minska klimatpåverkan och klimatkrisens negativa verkningar.</p> <p>Sveriges regering att uppfylla våra åtaganden att klara klimatmålen både i Sverige och inom EU.</p> <p>PRO verkar för en rättvis klimatomställning för alla oavsett var i landet man bor. Vi verkar också för klimatsmart och hållbart resande och för en hållbar konsumtion.</p>

AP-fonderna bör använda sitt ägande för att påverka företag att upphöra med investeringar i fossil industri.

PRO värnar den biologiska mångfalden.

Lokalt kan **PRO** uppmärksamma möjligheten att hemtjänsten kör fossilfritt, att solceller kan försörja äldreboenden med elkraft och att närproducerad mat kan minska utsläpp från transporter.

PRO vill att erfarenheterna från hög värme, översvämningar och pandemier används för att anpassa samhällsplaneringen, bostadsbyggandet och äldreomsorgen. Med allt fler dagar med höga temperaturer sommartid ökar riskerna för äldres hälsa. I nybyggda vård- och omsorgsboenden bör därför klimatanläggning vara en självklarhet.

Stadsplaneringen behöver motverka riskerna vid extrema väderhändelser, till exempel genom planering av fler träd och mer växtlighet som sänker temperaturen på torg och trottoarer. Den gröna staden är en säkrare stad.

Vi behöver öka våra kunskaper om klimat- och miljökrisens risker och konsekvenser genom erfarenhetsutbyte och kurser.

PRO ska därför bedriva ett aktivt opinions- och bildningsarbete kring klimat och miljö.

<p>Klimatarbete globalt, nationellt och lokalt</p>	
<p>Globalt är det avgörande att det FN-ledda arbetet med att begränsa temperaturökningen och motverka klimatförändringarnas verkningar blir framgångsrikt. Äldre behöver finnas med när världens länder arbetar för att nå de globala målen för hållbar utveckling. Arbete för klimatomställning i utvecklingsländer är, tillsammans med bättre pensioner och en god äldreomsorg i Sverige, olika sätt att bidra till en hållbar framtid.</p> <p>Nationellt måste pensionssystemet användas som ett verktyg för klimatomställning. Pensionssystemets betydande buffertkapital förvaltas av AP-fonderna. PRO vill att AP-fonderna använder sitt ägande för att påverka företag att upphöra med investeringar i fossil industri. Ägande i företag som inte bidrar till omställningen avvecklas.</p> <p>Lokalt måste samhället planera för att motverka riskerna vid extrema väderhändelser, till exempel genom planering av fler träd och mer växtlighet som sänker temperaturen på torg och trottoarer. Den gröna staden är en säkrare stad.</p> <p>PRO vill att offentlig service, vård och omsorg ska finnas så nära människor som möjligt för att minska onödiga transporter.</p> <p>Som en stor samhällsaktor och folkrörelse har PRO ett ansvar för att minska klimatpåverkan i vår egen verksamhet. Detta är något som löper parallellt med vårt intressepolitiska</p>	<p><i>Detta avsnitt kan integreras i det föregående avsnittet. Avslutningen bör i första hand handla om globalt miljöarbete. Nationella insatser lyfts fram tidigare.</i></p>

<p>arbete i klimatfrågorna. Vi driver på för klimatvänliga och hållbara beslut på lokal, regional och nationell nivå, gärna i samverkan med andra organisationer som delar PRO:s klimatambitioner.</p> <p>PRO ska i ökande grad använda digital kommunikation. Vi ska alltid överväga om det är nödvändigt att ses fysiskt.</p> <p>PRO verkar för ökad användning av kollektivtrafik, cykling och promenader där det är möjligt. Vi uppmuntrar till samåkning vid gemensamma aktiviteter och evenemang. Vi är restriktiva med pappersförbrukningen. Medlemmar och föreningar i PRO uppmuntras att välja närproducerad, ekologisk och säsongsanpassad mat. Vi uppmuntrar medlemmar och föreningar att minska sitt avfall genom att återvinna och återanvända.</p>	
<p>Stärk konsumentmakten</p>	
<p>Konsumenter ska ges ökad makt och tillgång till kunskap.</p> <p>Lagen måste stå på konsumenternas sida för att motverka aggressiva försäljningsmetoder och avtal som är svåra att ta sig ur.</p> <p>Den kommunala konsumentvägledningen ska utvecklas och göras obligatorisk. Den är nära konsumenten och kan erbjuda personliga möten.</p> <p>Det är viktigt att bevara möjligheten att betala med kontanter, samtidigt som användarvänliga digitala betalningstjänster och analoga alternativ främjas. En e-legitimation som alla kan använda bör tas fram.</p>	<p>Konsumenternas ställning behöver stärkas genom lagstiftning.</p> <p>Lagen måste sätta gränser för aggressiva försäljningsmetoder och avtal som är svåra att ta sig ur.</p> <p>Varje kommun behöver ha en instans med ett tydligt uttalat ansvar för kommunal konsumentvägledning. Personliga möten måste kunna erbjudas för den som söker information om sina rättigheter som konsument, om det är lönt att söka sin rätt i en tvist med ett företag.</p> <p>Allt fler tjänster säljs digitalt och många av dem innebär abonnemang med långa bindningstider, fortlöpande förnyelser, autogirobetalningar och</p>

<p>Förpacknings- och livsmedelsindustrin ska utveckla förpackningar som alla konsumenter kan hantera utan hjälp.</p> <p>PRO har undersökt matpriserna sedan 1991 och fortsätter med detta för att pressa priserna samt göra PRO:s medlemmar mer prismedvetna. Det är också viktigt att det blir lättare och billigare att konsumera hållbart.</p> <p>PRO:s medlemmar ska vara kunniga och medvetna konsumenter som kan påverka och använda sin konsumentmakt.</p>	<p>automatiska prishöjningar. Det måste bli väsentligt lättare att säga upp sådana tjänster.</p> <p>Det är viktigt att bevara möjligheten att betala med kontanter, samtidigt som användarvänliga digitala betalningstjänster och analoga alternativ främjas. En från bankerna fristående e-legitimation som alla kan använda bör tas fram.</p> <p>Förpacknings- och livsmedelsindustrin måste utveckla förpackningar som alla konsumenter kan hantera utan hjälp.</p> <p>PRO har undersökt matpriserna sedan 1991 och fortsätter med detta för att pressa priserna samt göra PRO:s medlemmar mer prismedvetna. Det är också viktigt att det blir lättare och billigare att konsumera hållbart.</p> <p>PRO:s medlemmar ska vara kunniga och medvetna konsumenter som kan påverka och använda sin konsumentmakt.</p>
<p>PRO tar plats i världen</p>	
<p>PRO:s tilltro till solidaritet, rättvisa och medmänsklighet sträcker sig längre än Sveriges gränser. PRO arbetar med att förbättra livsvillkoren för äldre även internationellt. En av de stora globala utmaningarna är den växande andelen äldre i världen och att äldre i fattigare länder saknar ofta tillgång till fungerande sjukvård, äldreomsorg och rimliga pensioner.</p> <p>Alla världens länder har i FN åtagit sig att bidra till en globalt hållbar utveckling socialt, ekonomiskt och</p>	

miljömässigt i en gemensam agenda fram till 2030. Genom

kommuner, företag och organisationer som PRO bidrar Sverige på olika sätt till en mera rättvis och hållbar värld för alla.

PRO tänker globalt, även om vi för det mesta agerar lokalt.

PRO agerar genom Help Age International för att utveckla och stärka äldres mänskliga rättigheter, motverka ålderism och få beslutsfattarna att förstå och inse vikten av att äldrefrågorna uppmärksammas på internationell nivå.

På EU-nivå är vår roll att tillsammans med andra nordiska pensionärsorganisationer stå upp för en samhällsmodell som bygger på en generell och solidariskt finansierad välfärd.

I Nordiska samarbetskommittén (NSK) ingår åtta nordiska pensionärsorganisationer ingår. Samverkan i NSK är viktig för att utbyta erfarenheter mellan länderna och gemensamt driva frågor, både i Norden och inom EU. Genom NSK är PRO medlem i Age Platform Europe.